

1. MISSIO Pauselijke Missiewerken

'De pelgrimerende Kerk is krachtens haar natuur missionair, omdat zij volgens het plan van God de Vader haar oorsprong vindt in de zending van de Zoon en de zending van de Heilige Geest.' (*Vaticanum II, Ad Gentes, 2*)

Met dit citaat uit het Decreet over de missieactiviteit van de Kerk (*Ad Gentes*) van het Tweede Vaticaans Concilie, beginnen de Internationale Statuten van de Pauselijke Missiewerken. MISSIO Nederland is onderdeel van de Pauselijke Missiewerken van de Rooms-Katholieke Kerk. De Pauselijke Missiewerken (*Pontificia Opera Missionalia, POM*) ressorteren onder de Congregatie voor de Evangelisatie van de Volken.

De vier missiewerken

We spreken over Pauselijke Missiewerken in het meervoud. In de 19^e en begin 20^e eeuw ontstonden op initiatief van gewone gelovige katholieken, leken en priesters, vier missiewerken. Vanaf het allereerste begin was men gericht op missie in de hele wereld, niet alleen in een bepaald land. Op een bijeenkomst van verschillende missionaire groepen in 1822 in Lyon, sprak de voorzitter duidelijke woorden: "Wij zijn katholieken en moeten iets realiseren dat katholiek is, dat wil zeggen: universeel. Wij moeten niet deze of die missie ondersteunen, maar alle missies van de wereld." (*Internationale Statuten, nr. 10*)

De vier afzonderlijke missiewerken zijn later samengevoegd en kregen in 1922 het predicaat 'pauselijk': de Pauselijke Missiewerken. Het gemeenschappelijke doel is het bevorderen van een missionaire geest in iedere gedoopte. De vier missiewerken zijn echter binnen het geheel blijven bestaan, met elk hun eigen specifieke doelstelling en eigen spiritualiteit.

- Verbreiding van het geloof (*Pontificium Opus a Propagatione Fidei, POPF*). Dit is het oudste missiewerk, opgericht door Pauline Jaricot in 1822. Dit missiewerk heeft als doel de vorming van een universeel geweten in de gelovigen door de geest van Pinksteren levend te houden in de kerk, de geest die de apostelen naar de einden der aarde deed gaan. Om een grotere deelname van de plaatselijke kerken te bevorderen in de wereldwijde missie, werkt men ook mee aan de vorming van specifieke missionaire functionarissen van die plaatselijke kerken. Het missiewerk geeft speciale aandacht aan de missionaire vorming van de jeugd en aan de missionaire dimensie in de gezinnen. Een van de mooiste vruchten van dit missiewerk is de Missiezondag die elk jaar in oktober over de hele wereld in alle katholieke geloofsgemeenschappen gevierd wordt.
- Het St. Petrus Apostel werk (*Pontificium Opus a S. Petro Apostolo, POSPA*). Dit missiewerk richt zich op de opleiding en vorming van de plaatselijke priesters in de kerken van Afrika, Azië en Oceanië. Ook ondersteunt men de opleiding van vrouwelijke en mannelijke religieuzen. Deze steun is niet louter financieel van aard, maar is geworteld in gebed en in een gelovig leven.
- Missiewerk van de kinderen (*Pontificium Opus a Sancta Infantia, POSI*). Dit missiewerk heeft als taak het bevorderen van een missionair bewustzijn bij kinderen vanuit de overtuiging dat kinderen een spirituele en sociale kracht kunnen zijn voor een echte verandering van de wereld. Het motto is: kinderen helpen kinderen. Het missiewerk van de kinderen zet zich tevens in voor kinderen in nood, door de oorzaken van verschillende vormen van geweld tegen kinderen over de hele wereld aan te klagen en te veroordelen en bij te dragen aan praktische hulpinitiatieven.
- Pauselijke Missionaire Unie (*Pontificium Unionis Missionalis, PUM*) heeft als taak het bevorderen van een missionair bewustzijn voor de gehele katholieke gemeenschap in

eigen land. 'Bovendien beoogt zij de bevordering van de andere werken waarvan zij de ziel is.' (*Encycliek Redemptoris Missio*, 58)

2. Doelstelling van MISSIO Pauselijke Missiewerken

In de Internationale Statuten (nr.19) wordt als volgt gesproken over 'Het specifieke doel van de Pauselijke Missiewerken':

Naast veel vormen van dienst aan de missie, hebben de Pauselijke Missiewerken altijd als hun voornaamste doel gehad, het ondersteunen van evangelisatie in strikte zin.

Hoewel engagement op terreinen als ontwikkelingshulp en gezondheidszorg zeker niet uitgesloten wordt, is men van mening dat "de beste dienst die wij onze broeders en zusters kunnen bieden de evangelisatie is die hen in staat stelt zichzelf te verwerklijken als kind van God, hen bevrijdt van de onrechtvaardigheden en integraal vooruit helpt." (citaat afkomstig uit de encycliek *Redemptoris Missio*, 58).

Door een solidariteitsfonds geven de Pauselijke Missiewerken prioriteit aan het helpen van die kerken in moeilijke situaties en met grote noden. Op een respectvolle manier helpen zij hen hun fundamentele pastorale en missionaire noden te overkomen in het zicht van hun geleidelijke autonomie, en hen in een zodanige positie te brengen dat zij op hun beurt tegemoet kunnen komen aan de noden van anderen. (*Redemptoris Missio*, 85)

MISSIO Pauselijke Missiewerken Nederland heeft deze doelstelling als volgt in twee hoofdtaken verwoord:

- het bevorderen van een missionair bewustzijn onder de katholieke gelovigen in Nederland
- het financieel ondersteunen van armlastige parochies en bisdommen in Afrika, Azië en Oceanië

Structurele hulp

De doelstellingen van de missiewerken bepalen de manier van hulp verlenen. MISSIO verleent structurele hulp en steunt geen kleine tijdelijke projecten. MISSIO helpt de infrastructuur van de Kerk in Afrika, Azië en Oceanië op te bouwen en verder te ontwikkelen. MISSIO ondersteunt langdurig het pastorale en sociale werk in de parochies en bisdommen in deze werelddelen. Het is werk van de lange adem. Het is investeren in de mensen die de Kerk, de geloofsgemeenschappen vormen en kunnen dragen.

Het gaat om kerk-zijn en dat wereldwijd. Met elkaar kerk zijn over de hele wereld betekent geven en ontvangen. Je door anderen laten inspireren en anderen helpen in hun nood. Het betekent over de eigen grenzen van je parochie heen kijken. Samen in alle verscheidenheid, als een 'waarlijk ecclesiologische familie, die de authentieke en fundamentele substantie en basis is voor missie.' (*Internationale Statuten*, nr. 7)

MISSIO maakt de plaatselijke kerken in Afrika, Azië en Oceanië sterk om zelf hun missie te gaan uitvoeren. Zij zijn zelf het beste in staat om te beoordelen waar nood is, waar behoefte aan is. Zij kennen de situatie en de mogelijkheden en onmogelijkheden ervan. MISSIO staat voor het ontwikkelen van de eigen krachten van de plaatselijke kerken.

3. Op weg naar een missionaire kerk

Reeds vele jaren is er sprake van afnemende betrokkenheid bij kerkelijke instituties. Mensen noemen zichzelf wel gelovig, maar beleven dit geloof steeds minder binnen kerkelijke

organisaties. De katholieke Kerk in Nederland krimpt en dat heeft gevolgen voor allerlei katholieke organisaties. Te denken is dan aan minder inkomsten en minder personeel. MISSIO is onderdeel van deze krimpende kerk en ziet deze ontwikkeling terug in een afname van donateurs en daarmee van inkomsten. Door fusie van parochies en werkgroepen vallen er mensen weg die als aanspreekpunt voor MISSIO fungeerden. Ook door het wegvallen van intermediairs als pastores en missiesecretarissen is het voor MISSIO moeilijker geworden haar achterban in de parochies te bereiken.

Binnen onze Wereldkerk zien we ook een tegengestelde ontwikkeling, namelijk groei in plaats van krimp. In de landen van Afrika, Azië en Oceanië neemt het aantal katholieke gelovigen toe. Het zwaartepunt van het christendom is verschoven naar het zuidelijke deel van de wereld. De Wereldkerk lijkt soms erg abstract en ver weg. Toch is de Wereldkerk volop aanwezig in onze parochies in Nederland. Te denken is aan missionarissen uit het buitenland, bijvoorbeeld van religieuze congregaties, die naar ons land komen, soms voor korte tijd, soms om te blijven. Er zijn in ons land ook veel migrantengemeenschappen die hun christelijk geloof op hun eigen manier beleven. Tevens worden de territoriale parochies ook veelkleuriger.

Niet alleen binnen de Wereldkerk maar ook in ons eigen land zijn meerdere ontwikkelingen tegelijk gaande. Het denken over missie ondergaat een verschuiving, onder andere door recente documenten van paus Franciscus. Zo spreekt hij over missionering als het 'paradigma van elke opdracht van de Kerk' (*Apostolische exhortatie Evangelii gaudium, nr. 15*) en pleit hij voor een verandering van houding, voor een missionaire omvorming van de Kerk. Missie is inherent aan christen-zijn, alles wat de Kerk onderneemt zou doordeesemd moeten zijn van missie. Dat geldt voor iedere gelovige. Wij worden allemaal opgeroepen om actiever het geloof uit te dragen. Immers: 'Vanuit het doopsel dat hij ontvangen heeft, is ieder lid van het volk van God, een missionaire leerling geworden (cf. Mt. 28,19). Iedere gedoopte, ongeacht zijn functie in de Kerk en zijn niveau van opleiding in het geloof, is een actief bewerkster van de evangelisatie' (*Evangelii gaudium, nr. 120*).

Onze samenleving is een geseclariseerde samenleving waarin geloof steeds meer een privézaak is, waarmee je anderen zo min mogelijk lastig valt. Dit betekent een uitdaging voor gelovigen om hun geloof actiever uit te dragen. We zien dat deze uitdaging opgepakt wordt door parochies en bisdommen. We kunnen spreken van een groeiende ontvankelijkheid bij gelovigen voor de woorden van de paus om het geloof actiever uit te dragen. Er is aandacht voor het ontwikkelen van een missionaire houding, men is langzaam op weg naar een missionaire Kerk.

MISSIO bevindt zich te midden van deze ontwikkelingen in onze kerk en samenleving. Zij staat voor de taak zich de komende jaren binnen deze beweging opnieuw te gaan positioneren.

4. Prioriteiten 2022 - 2026

Op grond van het bovenstaande zijn de volgende prioriteiten vast te stellen voor MISSIO Pauselijke Missiewerken.

A. Het bevorderen van een missionair bewustzijn onder de katholieke gelovigen in Nederland

Missie is inherent aan het christen-zijn en iedere gelovige wordt uitgenodigd om zijn of haar aandeel in het missiewerk bij te dragen. Een mooi voorbeeld hiervan was de Buitengewone Missiemaand in 2019 die wereldwijd het thema had: Gedoopt en Gezonden.

De Pauselijke Missionaire Unie is in feite de basis onder de drie andere missiewerken, oftewel de ziel. Zonder die basis zou MISSIO niet veel anders zijn dan een fondsenwervingsorganisatie. Maar MISSIO is meer dan dat.

Daarom wil MISSIO in de komende jaren gaan investeren in het gevoelig maken voor missie, het bewustzijn van missie als wezenskenmerk van ons geloof vergroten. Een van de doelgroepen vormen de pastorale beroepskrachten. Zo zal de Nationaal Directeur de bisdommen gaan bezoeken om de contacten te intensiveren. MISSIO heeft tevens de wens tot frequenter overleg met de missiesecretarissen van de bisdommen. Daarnaast zal MISSIO de instrumenten die haar ter beschikking staan hiervoor inzetten: het tijdschrift Kerk Wereldwijd, de website, digitale nieuwsbrieven.

Dit alles doet MISSIO niet in een isolement. MISSIO zoekt daarom ook naar mogelijkheden van samenwerking met andere missionaire organisaties in Nederland. MISSIO stelt zichzelf als doel een actieve bijdrage te leveren aan het verbinden en coördineren van de activiteiten van de missionaire organisaties in ons land. De mogelijkheden daartoe zal MISSIO de komende jaren gaan onderzoeken.

MISSIO zal de komende jaren naar manieren zoeken om steviger te wortelen in de parochies. Dit kan door aan te sluiten bij initiatieven die reeds in de parochies bestaan. In het bijzonder denken we hierbij aan het Missiewerk van de kinderen. MISSIO zou mogelijk een platform kunnen bieden. Daarnaast wil MISSIO twee à drie keer per jaar een publicatie uitbrengen voor kinderen.

Het beleid van MISSIO is erop gericht dat ten hoogste 30 procent van de inkomsten besteed wordt aan de eerste taak, namelijk het bevorderen van een missionair bewustzijn onder de katholieke gelovigen in Nederland.

B. Het financieel ondersteunen van armlastige parochies en bisdommen in Afrika, Azië en Oceanië

Om deze taak te kunnen uitvoeren werft MISSIO fondsen. MISSIO ontvangt inkomsten uit collectes, donaties en giften, en nalatenschappen. Deze inkomsten vertonen reeds enkele jaren een dalende lijn. Ook het aantal donateurs en deelnemende parochies aan de collecte neemt af.

Bij de huidige omvang en invulling van het personeelsbestand (2,5 fte) is het niet mogelijk om zelfstandig nieuwe initiatieven te ontplooiën, zoals bijvoorbeeld verbreding van de huidige doelgroepen van donateurs. De huidige vormen van fondsenwerving zullen gecontinueerd worden en waar mogelijk geïntensiveerd.

MISSIO Nederland maakt gebruik van de expertise van de medewerkers van MISSIO Pauselijke Missiewerken in andere landen. Er zijn inmiddels verschillende vormen van samenwerking ontstaan met Aken, München, Zwitserland, Oostenrijk, België en Australië. Deze internationale samenwerking zal gecontinueerd worden en waar mogelijk uitgebreid.